

Ανασκόπηση λιμενικών δραστηριοτήτων και τα λιμάνια του αύριο,

Του Δρα Αντώνη Στ. Στυλιανού*

Είθισται με την παρέλευση κάθε έτους να προχωρούμε σε ανασκόπηση των δραστηριοτήτων μας. Σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο μια τέτοια ενέργεια είναι ενδεικτική των προθέσεων μας για το νέο έτος και οριοθετεί το στίγμα των πράξεων μας. Σε σχέση με τις λιμενικές δραστηριότητες μια τέτοια ανασκόπηση, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, οφείλει να λάβει υπόψιν αυτά που έχουν επισυμβεί σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο το παρελθόν έτος.

Το 2021 χαρακτηρίστηκε από την συνέχιση της πανδημικής κρίσης που προηγήθηκε και υφίσταται ακόμα. Σε μια τέτοια ιδιαίτερα προβληματική κατάσταση πραγμάτων με επιπτώσεις σε όλα τα επίπεδα, οι λιμενικές δραστηριότητες επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό. Η κρίση της πανδημίας του Covid-19 απέδειξε, για όλες τις εκφάνσεις της ζωής και της καθημερινότητας μας, την επίδραση ενός φαινομένου στις ενέργειες μας, με ένα τρόπο μάλιστα που επιλειτούργει άμεσα και δημιουργεί τεράστιες προκλήσεις αλλά συνάμα και προοπτικές.

Οι περιορισμοί και τα μέτρα που επιβλήθηκαν το 2021 αλλά και προηγουμένως, από της έναρξης της πανδημίας του κορονοϊού επηρέασαν με έντονο τρόπο το διεθνές εμπόριο, ειδικά αυτό που διεξάγεται μέσω των θαλασσιών οδών. Ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτού, είναι η «κρίση των εμπορευματοκιβωτίων» που δημιουργήθηκε από το γεγονός ότι με την επιβολή περιορισμών, ένας μεγάλος όγκος εμπορευματοκιβωτίων βρέθηκε σε λιμάνια ή περιοχές που δεν μπορούσαν να τα αξιοποιήσουν ή να τα μεταφέρουν αλλού. Με άλλους όρους, η εφοδιαστική αλυσίδα διαρρήχθηκε και σε συνάρτηση με τους περιορισμούς που υπήρξαν στις λιμενικές δραστηριότητες και λαμβάνοντας υπόψιν την πολυπλοκότητά τους, οι διορθωτικές κινήσεις που επιβάλλεται να πραγματοποιηθούν χαρακτηρίζονται από την ίδια πολυπλοκότητα που δημιούργησε την κρίση. Τα πιο πάνω δημιουργούν αλυσιδωτά ζητήματα που επηρεάζουν την καθημερινότητά μας: καθυστερήσεις στην αποστολή / παραλαβή αγαθών, αυξήσεις τιμών, πληθωριστικές τάσεις, ανησυχία στις αγορές, μείωση στην παραγωγή, ελλείψεις πρώτων υλών, ανομοιομορφία στις παγκόσμιες αγορές και αναζήτηση νεοφανών εναλλακτικών εφήμερων λύσεων. Ακόμη και εν τη απουσία των πιο πάνω, το διεθνές εμπόριο και οι ευρύτερες λιμενικές δραστηριότητες ανά το παγκόσμιο επηρεάστηκαν από την ακινητοποίηση λόγω προσάραξης του γιγάντιου πλοίου μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων Ever Given στις 23 Μαρτίου 2021 στην νευραλγικής σημασίας Διώρυγα του Σουέζ από την οποία διέρχεται το 10% περίπου του παγκόσμιου εμπορίου.

*Λέκτορα Νομικής στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, LL.B Law (Bristol), Ph.D in Law – International Law and Human Rights (Kent), Διευθυντής Μονάδας Νομικής Κλινικής Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Σε όλα τα πιο πάνω θα πρέπει να τεθεί στην εξίσωση η αδυναμία της πλήρους διενέργειας των λιμενικών δραστηριοτήτων λόγω της απουσίας από τις εργασίες τους του ανθρώπινου δυναμικού που στελεχώνει τα λιμάνια, όντας στενές επαφές ή και νοσούντες με τον κορονοϊό, η οποία αδυναμία δεν μπορεί εύκολα να αντιμετωπιστεί λόγω της εξειδίκευσης που απαιτείται για τις λιμενικές δραστηριότητες.

Επιπρόσθετα με τα πιο πάνω, ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει ο τομέας των κρουαζιέρων – πλοία παροπλίστηκαν, προσωπικό παρέμεινε εγκλωβισμένο σε αγκυροβόλια μακριά από τον τόπο προέλευσής τους, υπηρεσίες τροφοδοσίας υπολειτούργησαν, ρυμουλκά παρέμειναν αχρησιμοποίητα και γενικότερα οι σχετικές δραστηριότητες μειώθηκαν ή και τερματίστηκαν. Την ίδια τύχη είχαν οι υπηρεσίες που αφορούν στις υπεράκτιες ενεργειακές δραστηριότητες.

Ενόψει των πιο πάνω έχουν παρατηρηθεί ή παρατηρούνται τα ακόλουθα που εκτιμάται ότι θα επωφελέσουν τις λιμενικές δραστηριότητες: αύξηση στην κατασκευή νέων εμπορευματοκιβωτίων, ψηφιοποίηση αρκετών λιμενικών δραστηριοτήτων, στροφή σε πιο καθαρές πηγές ενέργειας, αυτοματοποίηση συγκεκριμένων τομέων και πρωτίστως καινοφανείς προτάσεις που στοχεύουν στην βελτίωση των λιμενικών δραστηριοτήτων. Οι πιο πάνω ενέργειες αποτελούν και τις προοπτικές για την δημιουργία των λιμανιών του αύριο και η θεσμοθέτηση των οποίων απαιτεί ένα ευέλικτο νομικό πλαίσιο που να επιτρέπει την υλοποίησή τους. Το γεγονός παραμένει ότι η πιο πάνω, περιληπτική ανασκόπηση των λιμενικών δραστηριοτήτων καταδεικνύει το ότι αυτές πρέπει πάντοτε να θεωρούνται ως εύθραυστες και επηρεαζόμενες από μικρές ή μεγάλες εξελίξεις που μπορούν να δημιουργήσουν επιπτώσεις ντόμινο για την ευρύτερη κοινωνία. Για αυτούς ακριβώς τους λόγους, τα λιμάνια του αύριο και οι λιμενικές δραστηριότητες πρέπει να μετεξελιχθούν ούτως ώστε να μπορούν να παραμένουν λειτουργικά σε περιόδους κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής. Ειδικά για την τελευταία, απαιτείται μια συντονισμένη αντίδραση προ της (πλήρους) δράσης της.